

TAPATURMA
VAKUUTUS
KESKUS

TYÖMATKATAPATURMIEN TILASTOANALYYSI

Tapaturmavakuutuskeskuksen
analyyseja nro 12

8.6.2017

Työmatkatapaturmien tilastoanalyysi

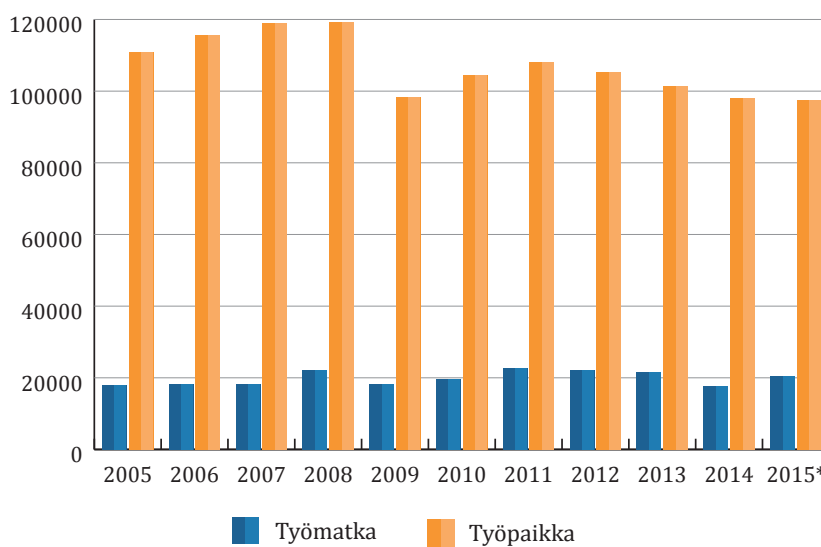
Työmatkatapaturmia sattuu palkansaajille noin 20 000 vuosittain. Yli 70 % työmatkatapaturmista on liukastumisia, kaatumisia ja kompastumisia. Työmatkatapaturmia voidaan ennaltaehkäistä työmatkaliikkujan, työnantajan ja liikenteen suunnittelusta ja väylien kunnostapidosta vastaavien tahojen toimenpiteillä.

TEKSTI: TARU MANSIKKA, MARJA KAARI, JANNE SYSI-AHO, TAPATURMAVAKUUTUSKESKUS

Vuonna 2015 palkansaajille sattui yhteensä 20 477 työmatkatapaturmaa. Vuosien 2005–2015 aikana työmatkatapaturmien lukumäärä on vaihdellut 20 000 tapaturman molemmin puolin. Tarkastelujakson aikana matalin työmatkatapaturmien määrä on ollut vuonna 2014 yhteensä 17 648 korvattua työmatkatapaturmaa ja korkein lukumäärä vuonna 2011 yhteensä 22 783 työmatkatapaturmaa.

Työmatkatapaturmien lukumäärien vaihtelua selittää suurelta osin vaihtuvat keliolosuhteet. Työmatkatapaturmista suurin osa on liukastumis- ja kaatumistapaturmia, joita aiheutuu lukumääräisesti paljon etenkin niinä arkipäivinä kun keli on suurissa kaupungeissa erityisen huono. Työmatkatapaturmissa näkyikin yleensä piikki hyvin liukkaan päivän kohdalla.

Kuva 1. Palkansaajien työpaikka- ja työmatkatapaturmat vuosina 2005-2015.

TYÖMATKATAPATURMISTA YLI PUOLET ON JALANKULKIJOIDEN LIUKASTUMISIA, KAAUTUMISIA TAI KOMPASTUMISIA

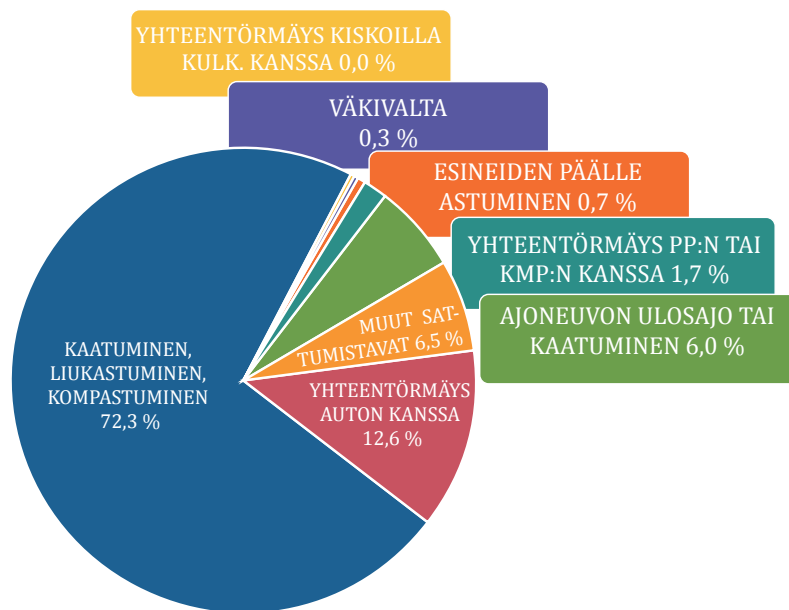
Työmatkatapaturmista suurin osa, yli 70 % on liukastumisia, kaatumisia ja kompastumisia. Vuonna 2015 sattui 14 807 liukastumiseen ja kompastumiseen liittyvää työmatkatapaturmaa. Toiseksi yleisin työmatkatapaturman sattumistapa on yhteentörmäys auton kanssa (yli 10 %).

Työmatkatapaturmista suurin osa tapahtuu jalankulkijoille. Vuonna 2015 kaikista palkansaajille korvatuista työmatkatapaturmista sattui 55,0 % jalankulkijoille, 24,5 % polkupyöräilijöille ja 15,8 % henkilöautolla liikkuville. Jalankulkijoille sattui yhteensä 11260 työmatkatapaturmaa vuonna 2015.

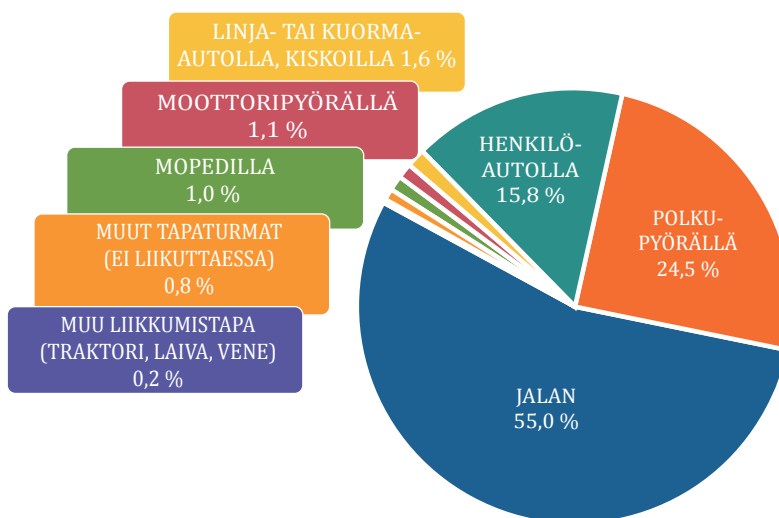
Polkupyöräilijöille sattui 5016 ja henkilöautoilla liikkuneille 3238 työmatkatapaturmaa vuonna 2015.

Linja-autossa, junassa, raitiovaunussa tai kuorma-autossa työmatkaansa matkustaville sattuu verrattain vähän työmatkatapaturmia, yhteensä 330 tapaturmaa vuonna 2015. Vaikka useat työmatkatapaturmat liittyvät erilaisilla kulkuvälineillä liikkumiseen, yhteen laskettunakin näiden osuus on kuitenkin pienempi kuin kävellessä sattuneiden työmatkatapaturmien. On kuitenkin huomioitava, että esimerkiksi autosta ulos astuessa ja liukastuessa liikkumistavaksi merkitään tilastoinnissa jalan.

Kuva 2. Palkansaajien työmatkatapaturmat 2015, sattumistavan mukaan.

Kuva 3. Palkansaajien työmatkatapaturmat 2015, vahingoittuneen henkilön liikkumistavan mukaan.

Jalankulkijoille ja polkupyöräilijöille selvästi yleisin työmatkatapaturman sattumistapa on liukastuminen tai kaatumisen, kun taas autoilijoille yhteentörmäys toisen auton

kanssa. Noin puolet (vuonna 2015 yhteensä 10 362 kpl) kaikista työmatkatapaturmista on jalankulkijoiden kaatumisia, liukastumisia tai kompastumisia.

Taulukko 1. Palkansaajien työmatkatapaturmat 2015, liikkumis- ja sattumistavan mukaan ristiintaulukoituna.

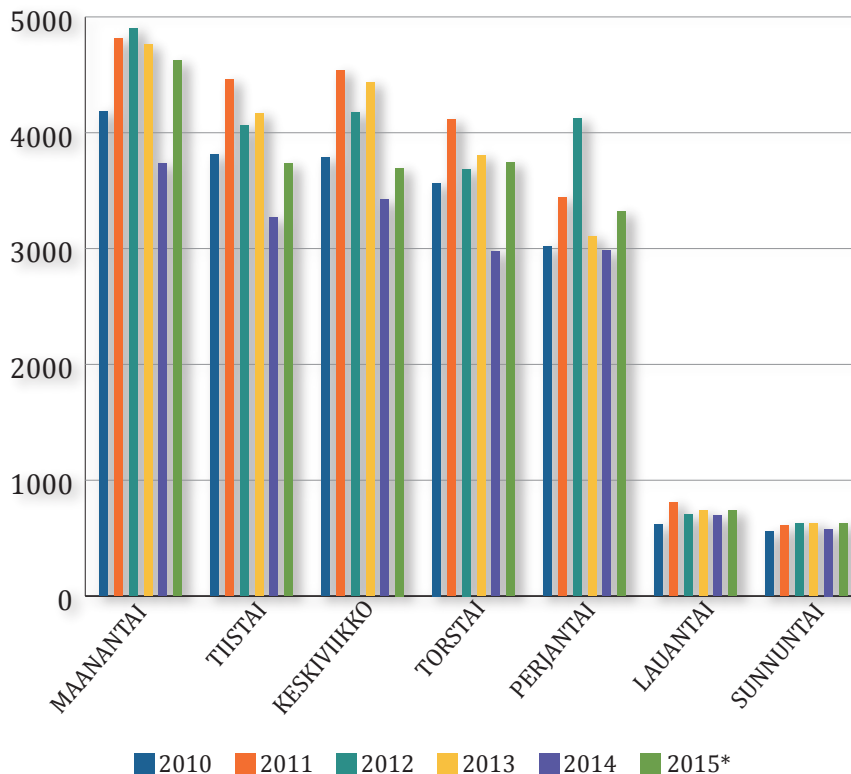
LIKKUMISTAPA	SATTUMISTAPA						VÄKI- VALTA	MUUT SATTUMIS- TAVAT	YHT
	KAATUMINEN, LIUKASTUMINEN, KOMPASTUMINEN	ESINEIDEN PÄÄLLE ASTUMINEN	AJONEUVON ULOSAJO TAI KAATUMINEN	YHTEEN- TÖRMÄYS AUTON KANSSA	YHTEEN- TÖRMÄYS PP:N MOPON TAI KMP:N KANS	YHTEEN- TÖRMÄYS KISKOILLA KULK. KANSSA			
JALAN	10362	115	2	115	46	0	38	581	11260
POLKUPYÖRÄLLÄ	3892	9	271	441	254	0	6	142	5016
MOPEDILLA	104	0	51	43	4	0	0	2	205
MOOTTORIPYÖRÄLLÄ	105	0	48	55	2	0	0	16	226
HENKILÖAUTOLLA	89	6	837	1893	34	8	8	362	3238
LINJA- TAI KUORMA-AUTOLLA, KISKOILLA	197	5	7	21	0	1	4	93	330
MUU LIKKUMISTAPA (TRAKTORI, LAIVA, VENE)	28	0	2	3	0	0	2	9	45
MUUT TAPATURMAT (EI LIKUTTAESSA)	28	1	3	1	1	1	3	119	157
YHT	14807	138	1222	2572	341	10	62	1324	20477

TYÖMATKATAPATURMIA ENITEN MARRAS- MAALISKUUSSA

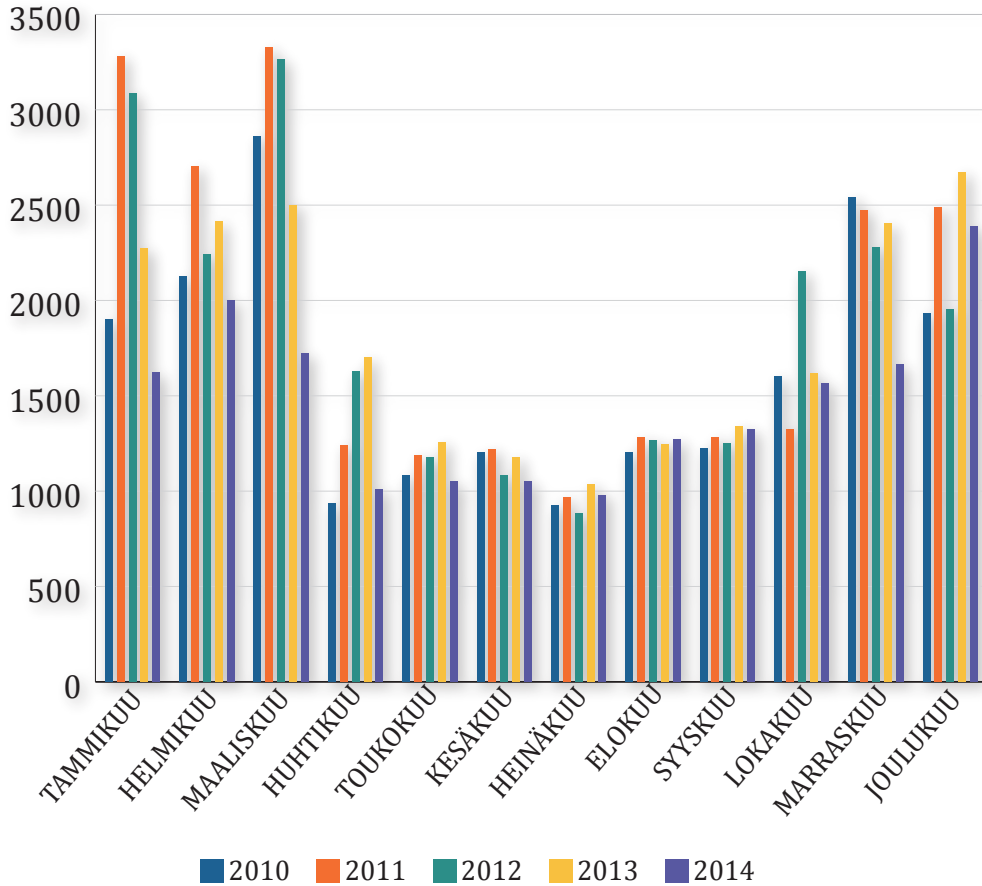
Viikon alussa, varsinkin maanantaina tapahtuu eniten tapaturmia työmatkoilla. Työmatkatapaturmien määrä vähenee loppuviikkoa kohti ja viikonloppuna määrä on selvästi pienempi (kuva 5). Sattumispäivien jakaumaan vaikuttaa erityisesti se, milloin ja missä töitä tehdään.

Työmatkatapaturmia sattuu eniten marras-maaliskuussa, liukkaiden keliä aikana. Tyypillisinä lomanviettoaikoina työmatkatapaturmien määrät ovat pienempiä. Vuosittaiset vaihtelut kuukausittaisissa lukumäärissä ovat suuria, myös alueellisesti.

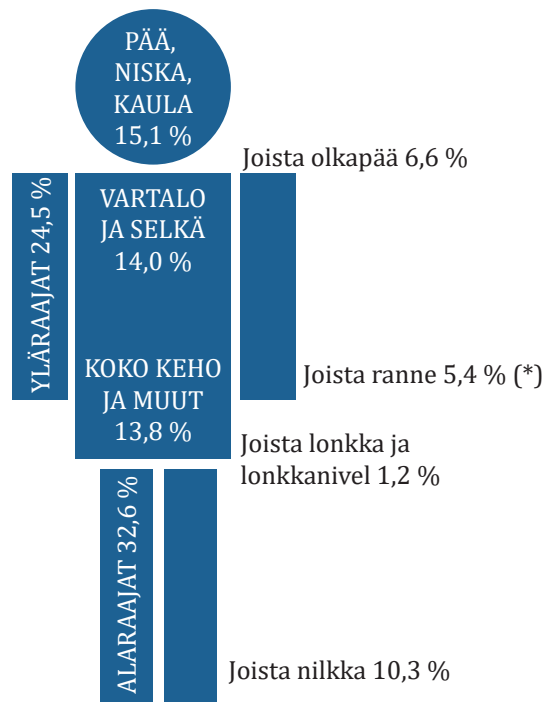
Kuva 5. Palkansaajien työmatkatapaturmat sattumispäivän mukaan vuosina 2010-2015.

Kuva 6. Palkansaajien työmatkatapaturmat sattumiskuukauden mukaan vuosina 2010–2014.

Kuva 7. Palkansaajien työmatkatapaturmat 2005-2015, vahingoittuneen kehon osan mukaan.
 (*) Kuvassa ollut virhe korjattu 20.10.2017

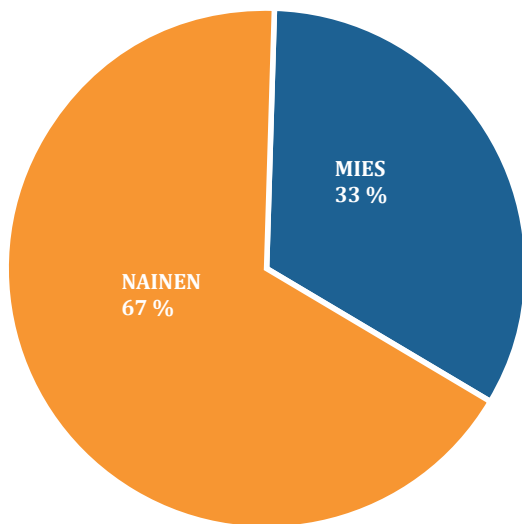
Työmatkatapaturmissa vahingoittuu useimmiten jalat tai yläraajat. Liikkumistapa vaikuttaa siihen, mihin kehon osiin vahinko kohdistuu. Jalankulkijoille sattuneissa työmatkatapaturmissa loukkaantuu useimmiten jalat, toiseksi yleisimmin vahingoittuvat yläraajat ja kolmanneksi selkä. Polkupyöräilijöiden työmatkatapaturmissa vahingoittuu useimmiten

ylä- tai alaraajat, koko keho tai useat kehon alueet. Pään alueen vahingoittumiset ovat polkupyöräilijöillä yleisempiä kuin jalankulkijoiden tapaturmissa. Kun liikkumistapa on henkilöauto, vahingoittunut ruumiinosa on useimmiten niska tai kaula.

Taulukko 2. Palkansaajien työmatkatapaturmat 2005-2015, liikkumistavan ja vahingoittuneen kehon osan mukaan ristiintaulukoituna.

LIKKUMISTAPA	KEHON OSA										YHT
	TUNTEMATON	PÄÄ	NISKA JA KAULA	SELKÄ	VARTALO JA SISÄELIMET	YLÄRAAJAT	ALARAAJAT	KOKO KEHO	MUUT	YHT	
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
JALAN	0,8	5,5	1,4	9,5	4,8	26,5	42,6	8,6	0,2	100	
POLKUPYÖRÄLLÄ	1,4	8	1,6	2,7	8,2	29,2	27,2	21,4	0,3	100	
MOPEDILLA	2,2	3,5	2	2,5	8,6	26,9	34,1	19,9	0,4	100	
MOOTTORIPYÖRÄLLÄ	2,6	3,4	5	3,9	11	24,4	28,1	21,1	0,5	100	
HENKILÖAUTOLLA	5,8	7,7	44,7	7,7	7,1	9,1	5,3	11,1	1,4	100	
LINJA- TAI KUORMA-AUTOLLA, KISKOILLA	1,5	9,2	8,4	8,6	7,2	23,9	27,5	13	0,8	100	
MUU LIKKUMISTAPA (TRAKTORI, LAIVA, VENE)	0,8	10,2	2,8	7,8	6,2	32,8	28	9,8	1,6	100	
MUUT TAPATURMAT (EI LIIKUTTAESSA)	4,2	9,8	2,4	8,8	4,6	29,6	16	4,2	20,3	100	
YHT	1,8	6,5	8,6	7,5	6,1	24,3	32,5	12,2	0,5	100	

Kuva 8. Palkansaajien työmatkatapaturmat 2010-2015*, sukupoolijakauma.

Naisille tapahtuu enemmän työmatkatapaturmia kuin miehille. Tähän vaikuttaa mm. se, että naiset kulkevat työmatkansa miehiä useammin muulla kuin henkilöautolla. Naiset käyttävät myös enemmän korkeakantaisia tai liukas pohjaisia kenkiä, jotka lisäävät liukastumisen ja kaatumisen riskiä.

TYÖMATKATAPATURMAT TYÖPAIKKATAPATURMIA USEAMMIN VAKAVIA

Suurin osa työmatkatapaturmista on lieviä. Noin 60 % sattuneista työmatkatapaturmista aiheuttaa alle 4 päivän työkyvyttömyyden. Vuonna 2014 näitä lieviä työmatkatapaturmia sattui yhteensä 10 527. Lievien työmatkatapaturmien osuus on noussut vuosien 2005-2014 aikana 48,6 %:sta 59,6 %:iin.

Vakavia, yli 30 päivän työkyvyttömyyden aiheuttaneita työmatkatapaturmia on noin 11 % kaikista vahingoista. Esimerkiksi vuonna 2014 sattui 1920 vakavaa työmatkatapaturmaa. Vakavien työmatkatapaturmien osuus on ollut tarkastelujakson aikana hienoisessa laskussa. Työmatkatapaturmat aiheuttavat työpaikkatapaturmia useammin yli 30 päivän työkyvyttömyyden. Vakavien työmatkatapaturmien osuus on siis työmatkatapaturmissa suurempi kuin työpaikkatapaturmissa.

Taulukko 3. Palkansaajien työmatkatapaturmat 2005-2014 , työkyvyttömyyden kesto

VAKAVUUS	SATTUMISVUOSI										YHT
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
kuollut	31	16	25	18	11	18	21	16	13	8	177
180+ tai eläke	250	246	257	312	262	249	311	305	281	228	2701
91-180 pv	430	469	454	517	429	454	570	488	460	340	4611
31-90 pv	1759	1789	1664	2096	1688	1788	2049	1898	1768	1344	17843
15-30 pv	1642	1644	1614	1835	1435	1516	1693	1525	1556	1222	15682
7-14 pv	2701	2746	2603	2981	2469	2412	2766	2683	2503	2007	25871
4-6 pv	2415	2440	2317	2941	2240	2348	2785	2625	2528	1972	24611
0-3 pv	8714	9038	9278	11495	9720	10758	12588	12735	12531	10527	107384
YHT	17942	18388	18212	22195	18254	19543	22783	22275	21640	17648	198880

Vuosina 2005-2014 työmatkatapaturmissa on kuollut yhteensä 177 palkansaajaa. Suurimmassa osassa kuolemaan johtaneista työmatkatapaturmista sattumistapana on ollut yhteentörmäys auton kanssa tai ajoneuvon ulosajo/kaatuminen. Viime vuosina kuolemaan johtaneita työmatkatapatur-

mia on sattunut noin 10-20 vuosittain. Vuonna 2014 työmatkatapaturmissa kuoli 8 palkansaajaa, mikä on tarkastelujakson alhaisin määrä. Eniten työmatkatapaturmakuolemia on tarkastelujakson aikana sattunut vuonna 2005, jolloin 31 henkilöä menehtyi työmatkatapaturmassa.

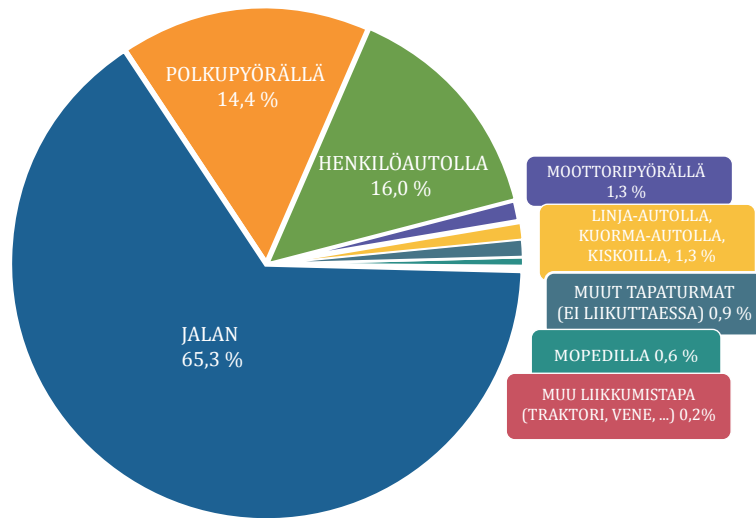
Taulukko 5. Palkansaajien kuolemaan johtaneet työmatkatapaturmat 2005-2014, liikkumistapa ja sattumistapa.

LIKKUMISTAPA	SATTUMISTAPA							YHT
	KAATUMINEN, LIUKASTUMINEN, KOMPASTUMINEN	AJONEUVON ULOSAJO TAI KAATUMINEN	YHTEEN-TÖRMÄYS AUTON KANSSA	YHTEEN-TÖRMÄYS PP:N MOPON TAI KMP:N KANS	YHTEEN-TÖRMÄYS, KISKOILLA KULK. KANSSA	VÄKI-VALTA	MUUT SATTUMISTAVAT	
JALAN	13	0	10	0	1	3	2	29
POLKUPYÖRÄLLÄ	3	1	8	2	0	0	0	14
MOPEDILLA	1	0	1	0	0	0	0	2
MOOTTORIPYÖRÄLLÄ	0	3	14	1	0	0	0	18
HENKILÖAUTOLLA	0	27	69	1	3	0	5	105
LINJA- TAI KUORMA-AUTOLLA, KISKOILLA	0	1	2	0	0	0	0	3
MUU LIKKUMISTAPA (TRAKTORI, LAIVA, VENE)	0	0	1	0	0	0	3	4
MUUT TAPATURMAT (EI LIIKUTTAESSA)	0	0	0	0	0	0	2	2
YHT	17	32	105	4	4	3	12	177

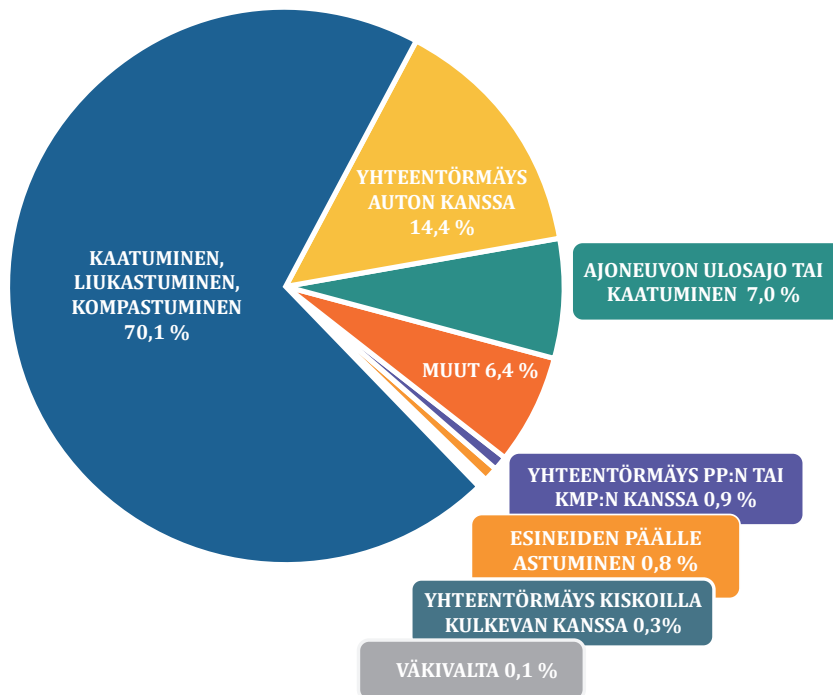
VAPAAEHTOISESTI VAKUUTETTUIJEN YRITTÄJIEN TYÖMATKATAPATURMAT

Myös vapaaehtoisesti itsensä vakuuttaneilla yrittäjillä työmatkatapaturmista suurin osa sattuu jalankulkijoille. Toiseksi yleisin liikkumistapa työmatkalla tapahtuvissa tapaturmissa on henkilöauto ja vasta kolmantena polkupyörä. Polkupyörällä sattuneet vahingot ovat harvinaisempia yrittäjillä kuin palkansaajilla. Jälleen pitää huomioida, että mikäli yrittäjä on liikkunut jollain kulkuvälineellä, mutta loukkaantuu kulkuvälineestä ulos astuessaan, merkitään liikkumistavaksi jalan.

Kuva 9. Yrittäjien työmatkatapaturmat 2005-2015, liikumistavan mukaan

Kuva 10. Yrittäjien työmatkatapaturmat 2005-2015, sattumistavan mukaan

TYÖMATKATAPATURMIEN ENNALTAEHKÄISY

Työmatkatapaturmia voidaan ennaltaehkäistä sekä työmatkaliikkujan että työnantajan toimenpiteillä. Jokainen liikkuja voi itse toiminnallaan ja valinnoillaan vaikuttaa työmatkojen turvallisuuteen. Työnantaja voi osaltaan vaikuttaa työmatkatapaturmiin sisällyttämällä työmatkojen turvallisuuden osaksi työpaikan turvallisuusjohtamista. Työn järjestelyillä, koulutuksella ja tiedotuksella, työpaikan lähiympäristön turvallisuudella ja esim. tarjoamalla turvavarusteita työmatkaliikkujille työnantaja voi parantaa työmatkaliikkujien turvallisuutta. Työmatkojen turvallisuuteen vaikuttavat myös mm. liikenteen suunnittelusta, kehittämisestä ja väylien kunnossapidosta vastaavat toimijat.

Lisätietoja työmatkaliikenteen riskien hallinnasta ja ykistyiskohtaisia vinkkejä työmatkatapaturmien ennaltaehkäisyyn löytyy Työturvallisuuskeskuksen julkaisusta [Turvallisesti työliikenteessä – Toimintamalleja ja vinkkejä työyhteisölle](#).

YLEISIÄ HUOMIOITA JA SUOSITUKSIA TYÖMATKATAPATURMIEN ENNALTAEHKÄISYYN:

- Työmatkaliikkuja voi tehdä itse paljon turvalliseen liikkumiseen vaikuttavia valintoja (maltti, joustavuus, reitti, liikkumistapa, tilannenopeus, kelin mukaiset jalkineet, riittävä aika, keskittyminen liikkumiseen, turvavälineiden käyttö, turvaväli, liikkumisvälineen huolto ym.)
- Sääennusteet ja kelivaroitukset auttavat varautumaan olosuhteisiin ennakolta (lisää matka-aikaa, varusteiden valinta)
- On hyvä kuitenkin muistaa, että työmatkaliikunnan hyödyt ovat varmasti haittoja suuremmat
- Fyysinen kunto ja motoriikka vaikuttavat liikkumisen turvallisuuteen. Työpaikoilla voidaan kannustaa yleiskunnan ja tasapainon harjoitteluun
- Työmatkatapaturmien tarkastelu on hyvä ottaa mukaan työsuojelun yhteistoimintaan ja riskien arviointiin työpaikalla
- Työnantaja voi vaikuttaa siihen, milloin ja missä työ alkaa ja miten joustava aloitusaika on (esim. työpaikalla voi sopia työvuoron aloitusaikaan lisäjoustoja niihin aamuihin jolloin keli on erityisen vaikea)
- Työnantaja voi vaikuttaa työpaikan ja sen piha-alueen valaistukseen, liukkaudentorjuntaan ja lumitöihin (ja myös näiden toimien ajoitukseen)
- Työpaikalla voidaan jakaa tietoa turvallisesta työmat-

kaliikkumisesta ja varusteita (esim. heijastimia)

- Kunnan ja muiden väylänpitäjien tulee huolehtia merkittävät liikkumisväylät kelvolliseen kuntoon jo ennen työmatkaliikenteen vilkkaimpia ajanhetkiä, myös pysäkit, jalkakäytävät ja pyörätiet

AINEISTO

Analyysin aineistona on kaikki palkansaajille lakisäätteisestä tapaturmavakuutuksesta vuosina 2005-2015 korvatut työmatkatapaturmat. Vapaaehtoisesti itsensä vakuuttaneiden yrittäjien työmatkatapaturmia on käytetty myös aineistona analyysin laatimisessa selkeästi eroteltuna, lyhyenä osiona.

Työmatkatapaturmalla tarkoitetaan kodin ja työpaikan välisillä matkoilla sattuneita tapaturmia. Työajalla liikenteessä sattuneet tapaturmat eivät ole työmatkatapaturmia, vaan ne luokitellaan työtapaturmatilastossa osaksi työpaikatapaturmia.

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ:

[Työturvallisuuskeskuksen opas turvalliseen työmatkaliikkumiseen](#)

[Ilmatieteenlaitos: varoitukset](#)

[Ilmatieteenlaitos: liukkaus ja jalankulkusää](#)

Lisätietoja:

Janne Sysi-Aho, Tapaturmavakuutuskeskus TVK, janne.sysi-aho@tvk.fi

Marja Kaari, Tapaturmavakuutuskeskus TVK, marja.kaari@tvk.fi

Tässä analyysiraportissa esitetään analyysin laatijoiden näkemys aiheesta.

Analyysi on laadittu kesäkuussa 2017

Tapaturmavakuutuskeskus TVK, Itämerenkatu 11-13, 00180 Helsinki